

Tekst 1 Wie durft nog zorgeloos door het bos te banjeren?

De voorbeelden in alinea 1 en 2 illustreren een verschijnsel dat benoemd wordt in alinea 3 tot en met 5.

- 1p **1** Welk verschijnsel is dat?
het verschijnsel dat
- A mensen banger worden voor de natuur
 - B mensen gevaarlijke natuur liever vermijden
 - C natuur in Nederland steeds gevaarlijker wordt
 - D natuur steeds meer wordt geassocieerd met ongemak

Na de inleiding kan tekst 1 worden onderverdeeld in vijf delen. Deze delen kunnen achtereenvolgens van de volgende kopjes worden voorzien:

Deel 1: Neemt onze angst voor de natuur werkelijk toe?

Deel 2: Welke nieuwe gevaren in de natuur bedreigen ons?

Deel 3: Waardoor wordt de angst voor de natuur veroorzaakt?

Deel 4: Wat is een goede manier om met de natuur om te gaan?

Deel 5: Wat voor goeds kunnen we verwachten als het om de natuur gaat?

- 1p **2** Bij welke alinea begint deel 3?
1p **3** Bij welke alinea begint deel 5?

In alinea 6 en 7 staat een ontwikkeling in de Nederlandse natuur centraal.

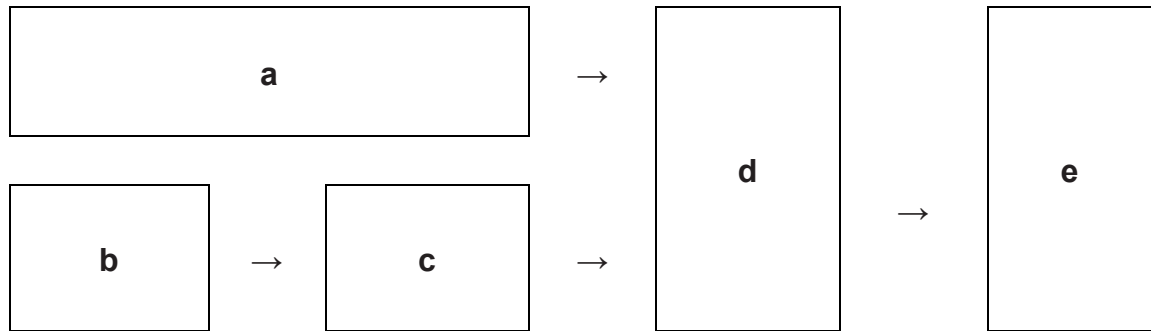
- 4p **4** Vat de informatie in alinea 6 en 7 samen. Doe dat door eerst uit onderstaande tabel de nummers over te nemen op je antwoordblad. Vul daarna de zinnen uit kolom 1 zodanig aan dat een goedlopende samenvatting ontstaat. Eén zin is al aangevuld. Zorg dat er correcte en volledige zinnen ontstaan. Gebruik voor je volledige antwoord niet meer dan 35 woorden.

De Nederlandse natuur is ...	1
maar volgens biologen ...	2
Dit komt door ...	klimaatverandering.
Die heeft tot gevolg dat ...	3
en dat ...	4

Een samenvatting van alinea 9 zou de volgende vijf elementen moeten bevatten:

- 1 meer angst/een apocalyptisch gevoel
- 2 grootschalig pesticidegebruik en andere manieren
- 3 klimaatverandering veroorzaakt door de mens
- 4 onleefbaarheid van het landschap voor bepaalde soorten
- 5 schuldgevoel vanwege de verstoring van het natuurlijk evenwicht

De onderlinge relatie van deze vijf elementen is weer te geven met behulp van het onderstaande schema van oorzaak-gevolgrelaties.

- 3p 5 Noteer de letters a tot en met e onder elkaar en zet daarachter het nummer van het element dat volgens de tekst op die plaats in het schema moet worden ingevuld.

“Maar uw verslaggever bespeurt de laatste tijd een licht aanwakkerende natuurangst.” (regels 25-28)

In tekst 1 komt een argument aan bod op basis waarvan gezegd kan worden dat die huidige, aanwakkerende natuurangst terecht is.

- 1p 6 Welke zin verwoordt dat argument het best?
- A De angst voor dieren zit evolutionair ingebakken bij de mens.
 - B De enige juiste houding om de natuur in te gaan is met ontzag.
 - C Problemen met exotische dieren lijken al snel onbeheersbaar.
 - D We worden vaker geconfronteerd met nieuwe ziektes en ongemakken.

“Maar uw verslaggever bespeurt de laatste tijd een licht aanwakkerende natuurangst.” (regels 25-28)

- 3p 7 Noem drie verschillende verklaringen uit alinea 10 tot en met 13 voor de toenemende natuurangst.

“Helaas zit de angst voor keukentrapjes niet evolutionair bij ons ingebakken, want daar gebeuren veel meer ongelukken mee.” (regels 138-141)

- 1p 8 Leg uit wat bioloog Kees Moeliker met deze uitspraak bedoelt te zeggen over ons beeld van de natuur.
Geef antwoord in één of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 15 woorden.

- 1p **9** Welke zin verwoordt de hoofdvraag van tekst 1 het best?
- A Hoe kunnen we het best omgaan met de veranderende natuur?
 - B Is het terecht dat we banger worden voor de natuur?
 - C Wie durft tegenwoordig nog zorgeloos de natuur in te gaan?
 - D Zijn we banger geworden voor de natuur?
- 1p **10** Met welke omschrijving kan tekst 1 het best worden getypeerd?
Tekst 1 kan het best worden getypeerd als een
- A activerende tekst.
 - B beschouwende tekst.
 - C betogende tekst.
 - D uiteenzettende tekst.
- 2p **11** Welke omschrijving verwoordt de hoofdgedachte van tekst 1 het best?
- A De angst die mensen tegenwoordig ervaren in de natuur is overdreven: weliswaar zijn er steeds meer ontwikkelingen die de natuurangst doen toenemen, maar een vergelijking met andere landen laat zien dat die problemen kunnen worden opgelost.
 - B Deskundigen noemen verschillende verklaringen voor de toenemende natuurangst, maar geven aan dat we nog steeds niet bang hoeven te zijn voor de natuur, ondanks het feit dat we tegenwoordig meer ongemakken van de natuur ervaren.
 - C Onder deskundigen leeft de vraag of de toenemende angst die mensen voor de natuur ervaren wel of niet terecht is, aangezien de problemen die ontstaan door veranderingen in de natuur zowel relatief beperkt als goed oplosbaar zijn.
 - D Vanwege klimaatverandering doen zich steeds meer problemen voor in de natuur die bij het publiek een bepaalde natuurangst opwekken, maar die door deskundigen gerelativeerd worden met de oproep om vooral van de natuur te genieten.

tekstfragment 1

- (1) Om de alledaagse ‘gevaren’ van de Hollandse wildernis het hoofd te bieden is ‘meebewegen’, volgens buitenpsycholoog Irina Poleacov, de beste strategie. “Tekenen bijvoorbeeld, die moet je serieus nemen. De ziekte van Lyme is geen grapje. Kleed je dus goed aan als je gaat wandelen (geen blote benen) en check bij terugkomst of je geen teek hebt opgelopen. Bereid je voor. En beweeg mee. Als het stormt, ga ik het bos niet in, maar loop ik over de hei. Als het regent of koud is, kleed ik me daarop. De natuur kan onvoorspelbaar zijn, maar als je samenwerkt, dan wordt diezelfde natuur minder bedreigend.”
- (2) “Zaak is wel dat je ook leert dat de natuur niet eng of vervelend is”, vult omgevingspsycholoog Agnes van den Berg aan. “En dat is iets wat je kinderen ontnemt als je ze overal met de auto naartoe brengt.” “Wanneer je opgroeit in de natuur en elke dag aan de weers-elementen blootgesteld wordt, maakt dat je in elk opzicht weerbaarder”, bevestigt Poleacov.
- “Kinderen die zeven kilometer naar school moeten fietsen door wind, regen en sneeuw worden daar niet alleen lichamelijk sterker van, maar ook geestelijk. Dat je ondanks alles toch weer veilig thuiskomt en je weg weet te vinden, versterkt je zelfvertrouwen. Het vergroot je stevigheid en daarmee je natuurlijke evenwicht.” Veel ouders durven hun kind echter niet goed los te laten en zeker niet in de natuur. Dat voelt onverantwoord.

*naar: Gebke Verhoeven, ‘Hup, naar buiten!’
uit: gezondNU.nl 5, mei 2019*

- 2p 12 In alinea 1 van tekstfragment 1 wordt ‘meebewegen’ een strategie genoemd. Noem uit alinea 14, 15, 16 en 18 van tekst 1 steeds een voorbeeld van een dergelijk meebewegen. Noteer dus in totaal vier voorbeelden.
- 1p 13 In tekstfragment 1 komt een ‘gevaar’ van de natuur aan bod dat in tekst 1 niet voorkomt. Welk gevaar is dat?
- 1p 14 Uit zowel tekst 1 als tekstfragment 1 komt naar voren dat je moet ‘meebewegen’ met de natuur. Welke andere boodschap komt uit zowel tekst 1 als tekstfragment 1 naar voren? Geef antwoord in één of meer volledige zinnen.

Tekstfragment 2 is een ironische reactie op een krantenbericht over overlast door bevers in Limburg.

tekstfragment 2

5 (1) Wat bij de dieren natuur is, noemen we bij de mens ellende, schreef de Franse filosoof Blaise Pascal in zijn *Pensées*. Die oude gedachte bloeit elke zomer op in de media. Sterker: het lijkt wel of de zomerse natuurellende elk jaar weer weliger tiert. Natuur is niet langer bedreigd, maar een bedreiging.

(2) Voorlopig hoogtepunt was een prachtbericht in *de Volkskrant*, van onze alerte verslaggever Willem Feenstra. 'Limburg zucht onder de bevers', luidde de kop. Geen gewone bevers, maar 'probleembevers' – wie kent ze niet. Een siddering trok door mijn lijf. Puur genot.

10 (3) De probleembevers "eten gewassen op, graven gangen in oevers en bouwen dammen in beken". Veel gekker moet het niet worden. Door overstromingsgevaar knaagt de probleembever nu aan zijn draagvlak onder de bevolking.

15 (4) Kernzinnetje in dit prachtbericht over 'de geslaagde re-integratie van de bever': "Niet voor niets schreef de provincie in 2007 een beverprotocol en werd in 2014 een bevervisie opgesteld."

20 (5) Zo is het maar net. De mens staat tandeloos tegenover de machtige bever, maar met een portie protocollen en beleidsvisies werpt hij een dam op tegen het gevaar. De natuur krijgt ons er niet onder, dankzij het potvissenprotocol en wolvendraaiboek.

*naar: Jean-Pierre Geelen
uit: de Volkskrant, 6 juli 2016*

De ironische toon van tekstfragment 2 wordt benadrukt door het gebruik van beeldspraak rondom bevers.

2p 15 Citeer de drie voorbeelden van deze beeldspraak in tekstfragment 2.

Tekstfragment 2 noemt het opstellen van protocollen en beleidsvisies als oplossing voor problemen door oprukkende dieren.

1p 16 Wat vindt de auteur van tekstfragment 2 van die oplossing?

Hij vindt de oplossing een

- A bedreiging voor de probleembevers.
- B goede manier om met de natuur om te gaan.
- C onzinnige uitoefening van regels.
- D vorm van draagvlak creëren onder de bevolking.

De provincie Limburg komt met een protocol en een visie als oplossing voor problemen met de gere-integreerde bever (alinea 4, tekstfragment 2). Uit alinea 15 van tekst 1 kan een verklaring worden afgeleid voor deze reactie.

1p 17 Welke verklaring is dat?